

DIAGNOZA FUNKCJONALNA DZIECI W WIEKU PRZEDSZKOLNYM

definicje

dr hab. Ewa Domagała-Zysk prof. KUL

Diagnoza funkcjonalna – dwa znaczenia

Diagnoza funkcjonalna może być określona:

- jako wielowymiarowy proces opisu zachowań ucznia,
- jako zbiór metod, służących gromadzeniu informacji o przyczynach trudnego zachowania (*antecedents* – A), jego charakterystyce (*behavior* – B), a także omówieniu skutków (*consequences* – C), w celu rozpoznania funkcji danego zachowania (Cooper, Heron, Heward, 2007). Program tak rozumianej funkcjonalnej oceny zachowania, występujący jako akronim ABC powinien prowadzić do zaprojektowania strategii oddziaływań terapeutycznych, mających na celu **redukcję zachowań problemowych i stymulację zachowań pożądanых.**

Diagnoza funkcjonalna jest to wielowymiarowe rozpoznanie:

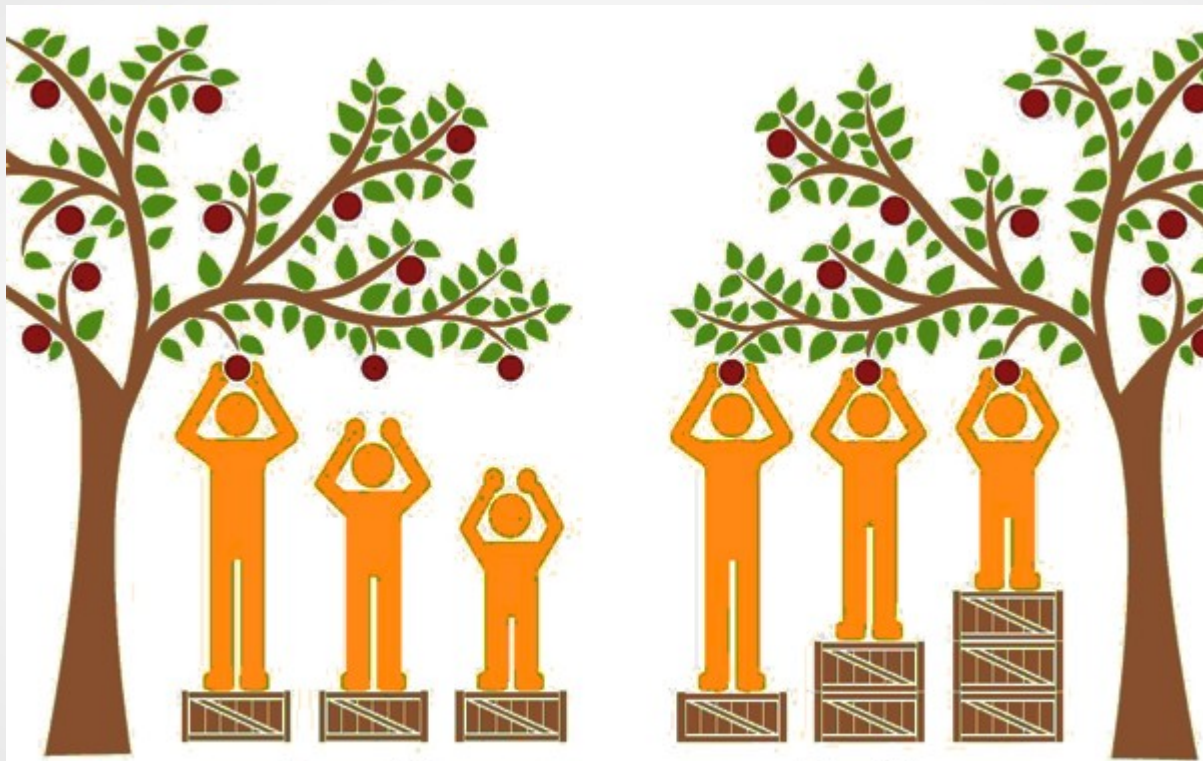
- a) stanu funkcjonowania osoby w środowisku, uwzględniające opis i identyfikację źródeł jej aktualnego zachowania (w tym przejawianych zasobów i deficytów) oraz
- b) możliwości integralnego i zrównoważonego rozwoju badanej osoby, zarówno w aspekcie aktualizacji jej potencjału rozwojowego, jak i zakresu modyfikacji środowiska, w którym funkcjonuje.

(Domagała-Zyśk, Knopik, Oszwa 2018)

Cel diagnozy

Głównym celem diagnozy funkcjonalnej jest rozpoznanie czynników środowiskowych, warunkujących wystąpienie zachowania problemowego, opis jego przebiegu oraz konsekwencji, udzielenie uczniowi wsparcia i zastąpienie zachowania niepożądanego bardziej akceptowanym społecznie (Scott i inni, 2004).

ROZPOZNANIE – OPIS - WSPARCIE

Equality

doesn't mean

Equity

ewadom@kul.pl

Projektowanie uniwersalne w edukacji przedszkolnej

dr hab. Ewa Domagała-Zysk prof. KUL

SZKOLENIE

Wczesne wykrywanie trudności: reagowanie na potrzeby szkoleniowe nauczycieli przedszkoli

dr hab.. Ewa Domagała-Zyśk prof.. KUL

część 6

Szkolenie 6

SZKOLENIE

Wczesne wykrywanie trudności: reagowanie na potrzeby szkoleniowe nauczycieli przedszkoli

PROJEKTOWANIE UNIWERSALNE

PROJEKTOWANIE UNIWERSALNE

To takie projektowanie usług i produktów, aby mogły efektywnie służyć jak największej grupie osób.

W sytuacjach specyficznych – potrzebne są tylko niewielkie modyfikacje

<http://www.udlcenter.org>

PROJEKTOWANIE UNIWERSALNE W UCZENIU

To takie projektowanie usług i produktów edukacyjnych, aby mogły efektywnie służyć jak największej grupie uczniów.

W sytuacjach specyficznych – potrzebne są tylko niewielkie modyfikacje

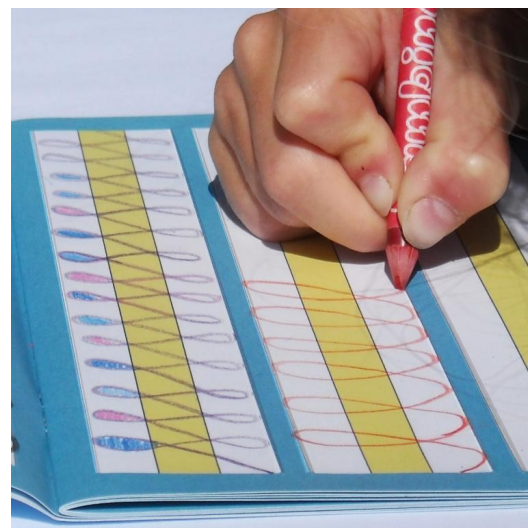
<http://www.udlcenter.org>

PROJEKTOWANIE UNIWERSALNE W UCZENIU

Nie tylko dostęp do
budynków i urządzeń

.... ale usług
edukacyjnych: zabaw,
zadań, lekcji, klasówek

DLACZEGO PROJEKTOWANIE UNIWERSALNE???

1. Ponieważ grupy dzieci są zróżnicowane

Every Class Has

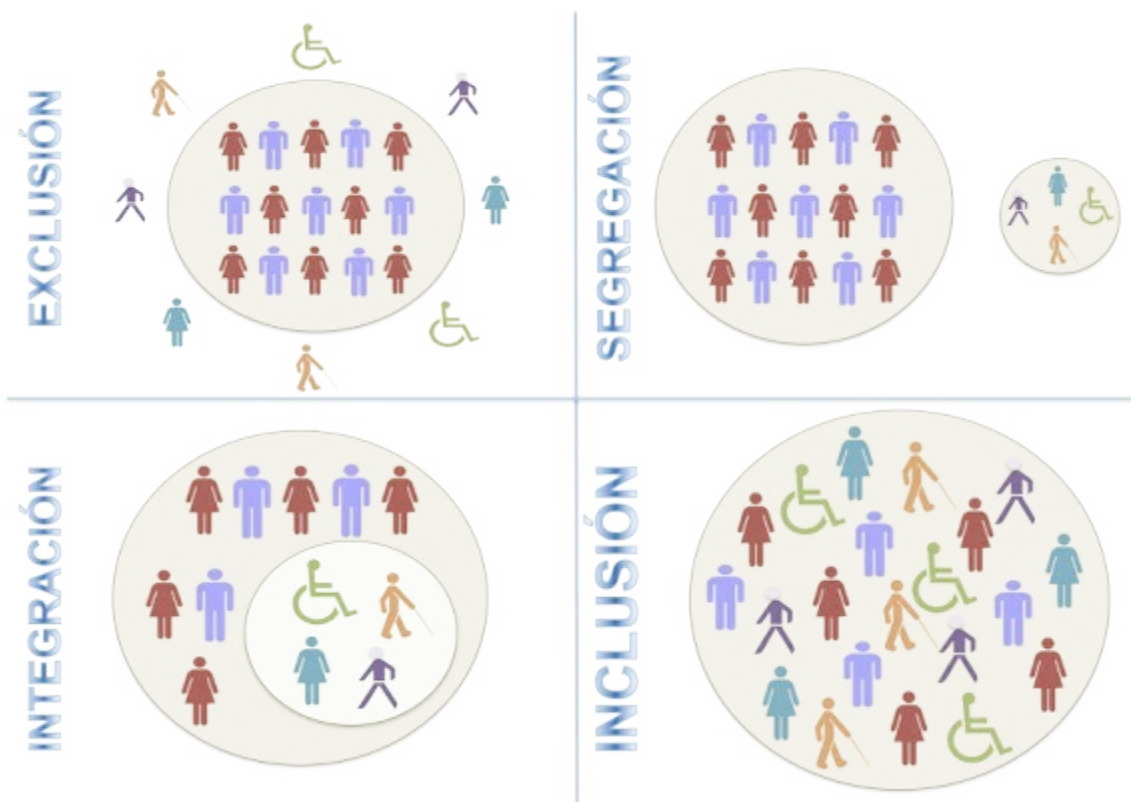
2. Ponieważ w grupach są dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi

Specjalne potrzeby edukacyjne

MINISTERSTWO EDUKACJI NARODOWEJ

3. Ponieważ edukacja przedszkolna powinna mieć charakter włączający

Projektowanie uniwersalne w uczeniu się

1. Różnorodne środki prezentacji materiału
2. Różnorodne środki prezentacji kompetencji przez ucznia
3. Różnorodne środki zaangażowania ucznia w pracę - motywowania

1. RÓŻNORODNOŚĆ SPOSOBÓW PREZENTACJI

Universal Design for Learning

Recognition Networks
The "what" of learning

How we gather facts and categorize what we see, hear, and read. Identifying letters, words, or an author's style are recognition tasks.

Present information and content in different ways

[More ways to provide Multiple Means of Representation](#)

Strategic Networks
The "how" of learning

Planning and performing tasks. How we organize and express our ideas. Writing an essay or solving a math problem are strategic tasks.

Differentiate the ways that students can express what they know

[More ways to provide Multiple Means of Action and Expression](#)

Affective Networks
The "why" of learning

How learners get engaged and stay motivated. How they are challenged, excited, or interested. These are affective dimensions.

Stimulate interest and motivation for learning

[More ways to provide Multiple Means of Engagement](#)

2. RÓŻNORODNOŚĆ ŚRODKÓW EKSPRESJI KOMPETENCJI PRZEZ UCZNIA

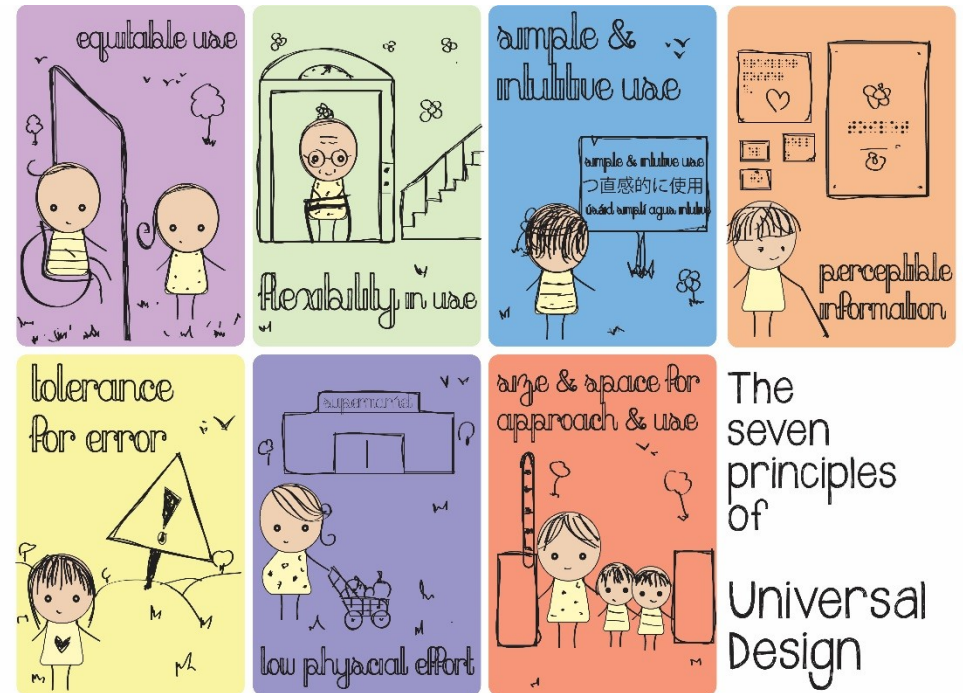

3. RÓŻNORODNOŚĆ ŚRODKÓW MOTYWOWANIA

ZASADY PROJEKTOWANIA UNIWERSALNEGO W UCZNIU SIĘ

1. Równość w dostępie
2. Elastyczność
3. Intuicyjność w używaniu
4. Dostępność percepcyjna
5. Tolerancja na błędy
6. Mały wysiłek fizyczny
7. Odpowiednia przestrzeń i rozmiar

1. ZASADA RÓWNOŚCI W DOSTĘPIE

- takie same lub równoważne: pomoce dydaktyczne, środki przekazu, karty pracy, techniki prowadzenia zajęć dla dzieci ze specjalnymi potrzebami – i o tych bez specjalnych potrzeb
- unikanie stygmatyzacji i segregacji
- zapewnienie bezpieczeństwa, prywatności (godności)
- interesująca szata graficzna materiałów dla dzieci ze specjalnymi potrzebami

RÓWNOŚĆ W DOSTĘPIE?

Please follow the packing instructions on this page.

Returning your In-Warranty Western Digital hard drive for Warranty replacement:

- A Return Material Authorization (RMA) number is required for every return shipment to WD. The applied Return Material Authorization number on the shipment must match the correct amount of units, model type and serial number.
- Use Western Digital approved packaging.
- Write your Return Material Authorization number on the outside of the box in bold letters.
- Use a trackable carrier that can provide a proof of delivery. (Keep these for your records.)
- Return Material Authorization numbers are valid for 30 days from the date they are issued.
- Remove and keep third party cases¹, cables, brackets², manuals, and diskettes. We cannot return these items to you.
 - ¹ A third party case/enclosure, is a non Western Digital external drive enclosure
 - ² Double-check and remove any mounting dongles/adapters attached to laptop drives (2.5 Scorpio drives)
- **WARNING:** WD maintains serial number tracking. Any drive discovered to be stolen will not have the warranty honored, will not be returned to user and no credit or replacement will be processed or issued.
- **ALL WARRANTY CLAIMS ARE VOIDED IF A PRODUCT IS RECEIVED UNDER ANY OF THE FOLLOWING CONDITIONS:**
 - A. Product was damaged during transport as a result of bad packaging
 - B. Product damaged, modified, scratched or opened
 - C. Product has one or more WD labels removed or torn
 - D. Product was shipped without proper ESD protection (except external drives)
- RMA Status: Once you have shipped your drive, and for more information about your RMA you may check your RMA status online. You can also contact the Western Digital RMA Department or visit us online.

Packaging and Shipping Instructions.

- Western Digital shall have no liability with respect to (a) data lost, regardless of the cause, (b) data recovery services, or (c) data contained in any Product placed in Western Digital's possession. Western Digital is not liable for and has no obligation to pay for any cost associated with data recovery.
- **Please read the following shipping instructions carefully.** Product that arrives damaged in shipment, without an RMA number or without appropriate warranty information, will be returned to the sender non-repaired. Products, damaged through neglect due to improper packaging or in shipment, will have the warranty voided and will be processed and returned to you non-repaired. Note: An example of improper packaging would be sending a product back in an envelope. Click [here](#) for additional examples of product: Improperly packaged.
- Only products and quantities authorized through the Return Material Authorization process will be accepted. If your RMA packing list is in error, ie. Wrong product description, wrong model number, wrong capacity please contact Western Digital Customer Support prior to shipment. Please call 1-800-424-1100 ext. 41000 or 275-4933.
- **Home Entertainment: WD TV Dock:** Product Returns must include specific items, for warranty replacement. Click [here](#) for details of the items that must be returned.
- **External Western Digital Enclosures:** Do not remove the drive from the external enclosure. Return the drive in its original enclosure/plastic housing (without having been opened or disassembled, along with the power adapter). Please keep all software, manuals and interface cables. **WARNING:** Removing the hard drive from a Western Digital single unit external enclosure, will void the warranty.
- **Internal Hard drives:** Remove and retain all add-on items (i.e., cables, software, adapters, dongles, brackets, installation guides and/or rails) prior to shipment. We are not responsible for these items and cannot return them. We will only return the Western Digital items specified on the RMA. **WARNING:** Do Not remove the Top Back (Shield) that is attached to the VelociRaptor hard drive(s). If the drive is removed from the Top Back the warranty on the drive will be voided. (Only VelociRaptor blade models WD1500BLFS and WD3000BLFS are exempt).

1 of 5 2009-06-19 21:21

2. ZASADA ELASTYCZNOŚCI

- możliwość WYBORU (formy, metody, narzędzia)
- dzieci praworęczne/leworęczne
- wspomaganie dokładności, precyzji wykonania
- dostosowanie tempa pracy
- nie tylko dla dzieci z SPE

FILE 1

FILE 2

FILE 3

FILE 4

FILE 5

FILE 6

FILE 7

FILE 8

FILE 9

FILE 10

FILE 11

FILE 12

GET STARTED

SOUNDS CHART

3B

GRAMMAR

present simple (?)

READING

Uniforms — for or against?

VOCABULARY

jobs

LISTENING

His job, her job

PRONUNCIATION

/ɜ:/

ALL AUDIO

ENGLISH FILE ELEMENTARY iTUTOR

File 3B > LISTENING

FILE 1

FILE 2

FILE 3

FILE 4

FILE 5

FILE 6

FILE 7

FILE 8

FILE 9

FILE 10

FILE 11

FILE 12

GET STARTED

SOUNDS CHART

Listening

Exercise

Tapescript

- Announcer** And now on Radio 4,
His job, her job.
- Presenter** Good evening and welcome again
to the jobs quiz, *His job, her job.*
And our team tonight are David,
a teacher...
- David** Hello.
- Presenter** ...Kate, who's unemployed...
- Kate** Hi.
- Presenter** ...and Lorna, who's a writer.
- Lorna** Good evening.
- Presenter** And our first guest tonight is...
- Wayne** Wayne.
- Presenter** Hello, Wayne.
Welcome to the programme.
What's your wife's name, Wayne?

3. INTUICYJNOŚĆ UŻYWANIA

- eliminowanie niepotrzebnie skomplikowanych instrukcji
- kształtowanie umiejętności elementarnych - czytania, pisanie, liczenia
- wskazanie na wagę poszczególnych informacji - mniej lub bardziej ważne aspekty
- zachęty - i informacje zwrotne

4. WSPOMAGANIE PERCEPCJI

- uczniowie mają zróżnicowany poziom uwagi, percepcji i pamięci wzrokowej i słuchowej, także możliwe zaburzenia w zakresie percepcji
- środki wzrokowe, słuchowe, dotykowe, kinestetyczne
- multimodalność
- kontrast między informacjami ważnymi – i informacjami z tła
- łatwość odczytywania treści – czcionka, kolor, wielkość
- techniczne środki wspierania percepcji

ENGLISH FILE ELEMENTARY iTUTOR

File 3PE > VIDEO 2

FILE 1

FILE 2

FILE 3

FILE 4

FILE 5

FILE 6

FILE 7

FILE 8

FILE 9

FILE 10

FILE 11

FILE 12

GET STARTED

SOUNDS CHART

Video ①

Exercise ①

0:19/0:55

SHOW SUBTITLES

ENGLISH FILE ELEMENTARY iTUTOR

File 3PE > VIDEO 2

FILE 1

FILE 2

FILE 3

FILE 4

FILE 5

FILE 6

FILE 7

FILE 8

FILE 9

FILE 10

FILE 11

FILE 12

Video ①

Exercise ①

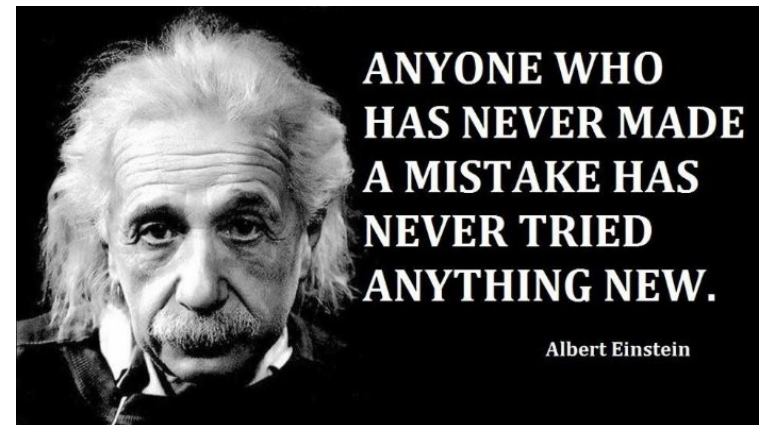
⏪ ⏩ 0:19/0:55 HIDE SUBTITLES

GET STARTED ?

SOUNDS CHART

5. TOLERANCJA NA BŁĘDY I POMYŁKI

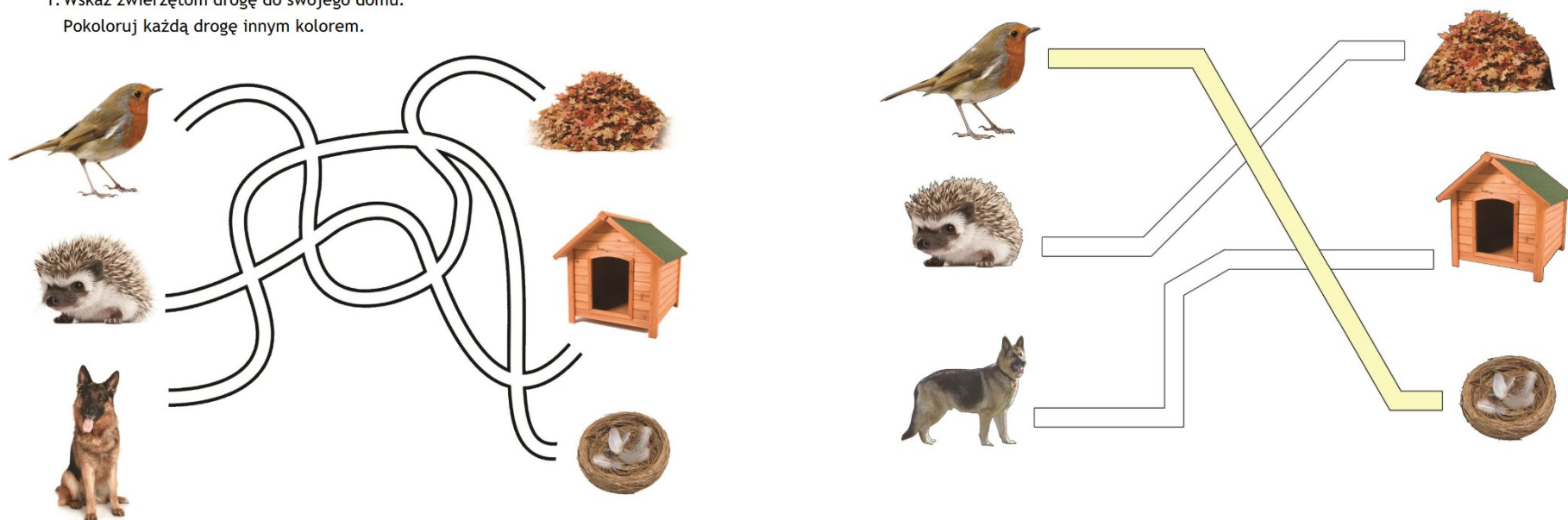
- mylenie się – naturalny element uczenia się
- aranżacja przestrzeni uczenia się
- ostrzeżenia, kiedy jest to potrzebne
- kliknięcie nie niszczy systemu
- myślenie wyprzedzające

6. MAŁY WYSIŁEK FIZYCZNY

- wygodna pozycja ciała
- czas pracy i przerwy, odpoczynek

1. Wskaż zwierzętom drogę do swojego domu.
Pokoloruj każdą drogę innym kolorem.

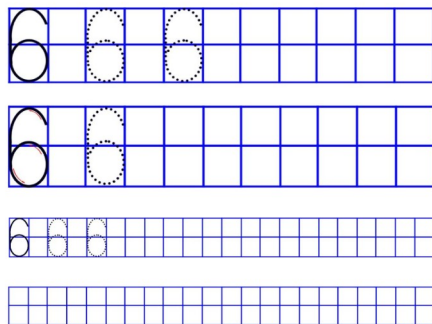

7. WŁAŚCIWY ROZMIAR I PRZESTRZEŃ

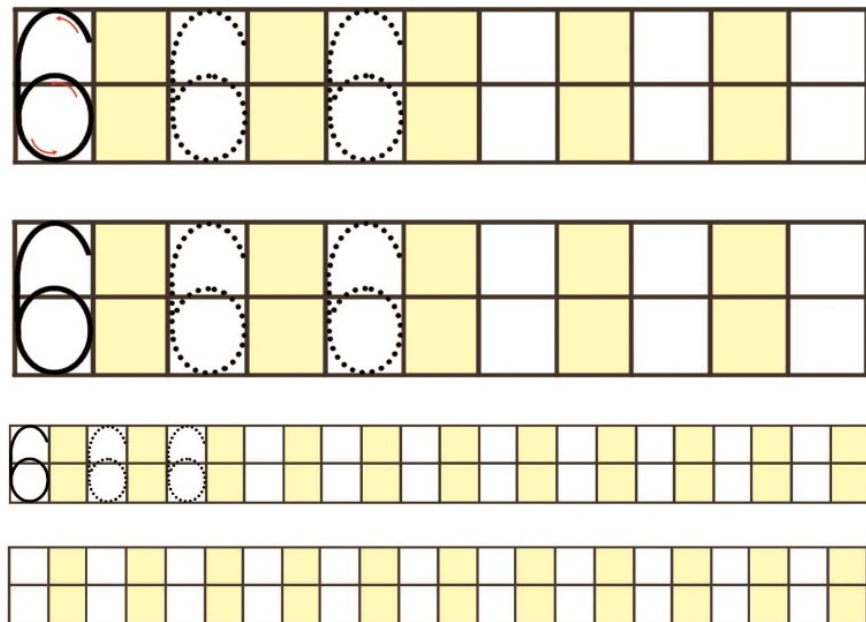

- dobra widoczność – nauczyciela, prezentacji, eksperymentu
- różne możliwości uchwytu
- przestrzeń do pracy r

1. Napisz cyfry według wzoru.

1. Napisz cyfry wg wzoru.

Właściwy rozmiar i przestrzeń

Circle

hare bee lizard ant snake frog fox mouse	fox snake ant frog mouse hare bee lizard
frog ant lizard bee fox snake mouse hare	bee ant hare snake mouse lizard frog fox
fox bee hare lizard snake frog ant mouse	lizard hare fox ant mouse snake frog bee
ant bee lizard frog bee fox mouse snake	hare frog mouse snake fox bee ant lizard

1.Circle

hare		snake
bee		frog
lizard		fox
ant		mouse

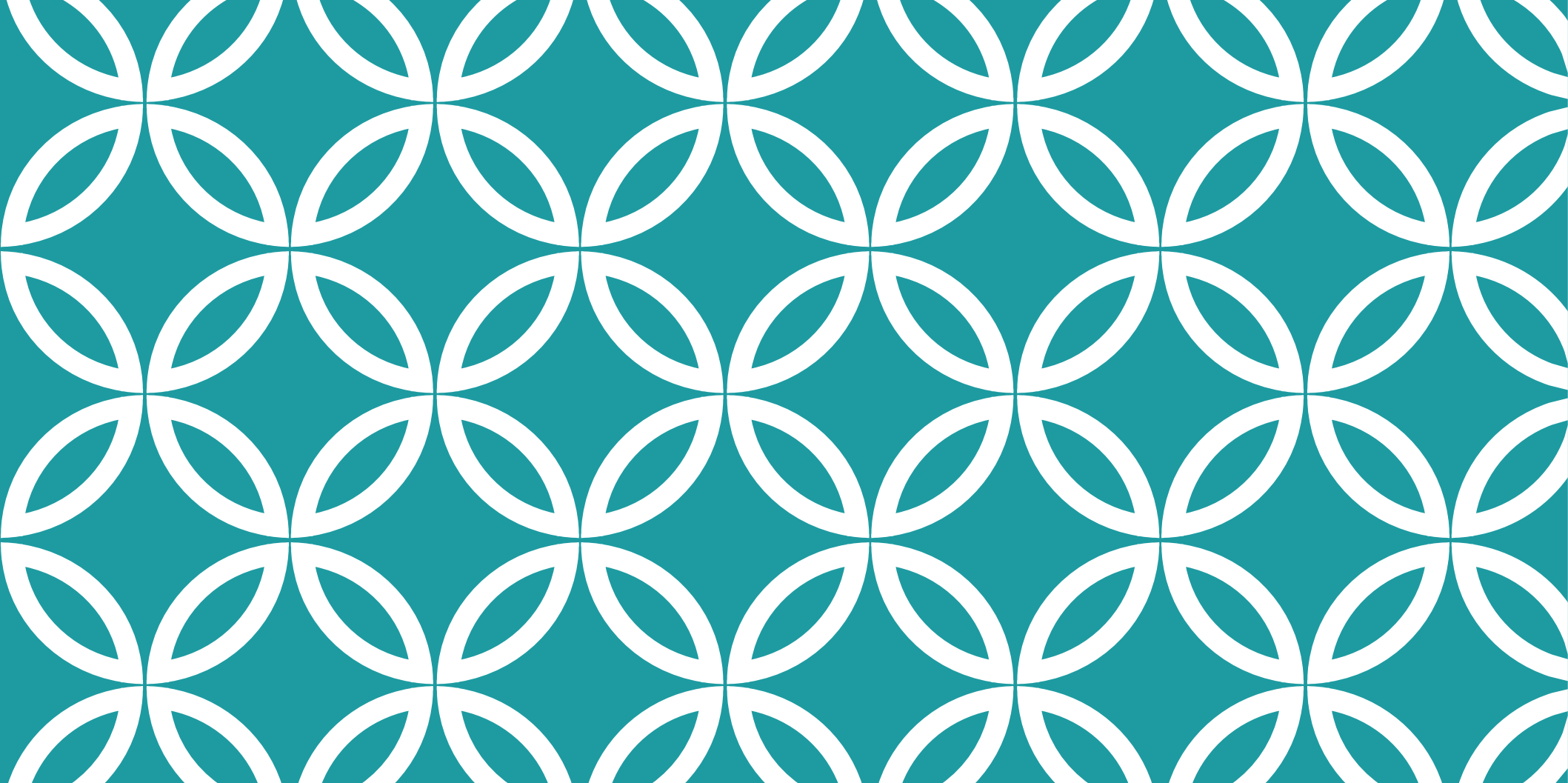
fox		mouse
snake		hare
ant		bee
frog		lizard

indywidualizacja

Dostosowanie gotowych usług i produktów do indywidualnych potrzeb (*different design for different persons*)

Projektowanie uniwersalne

Takie **projektowanie** usług i produktów, aby mogły służyć różnym osobom (*equal design for different persons*)

DZIĘKUJĘ!

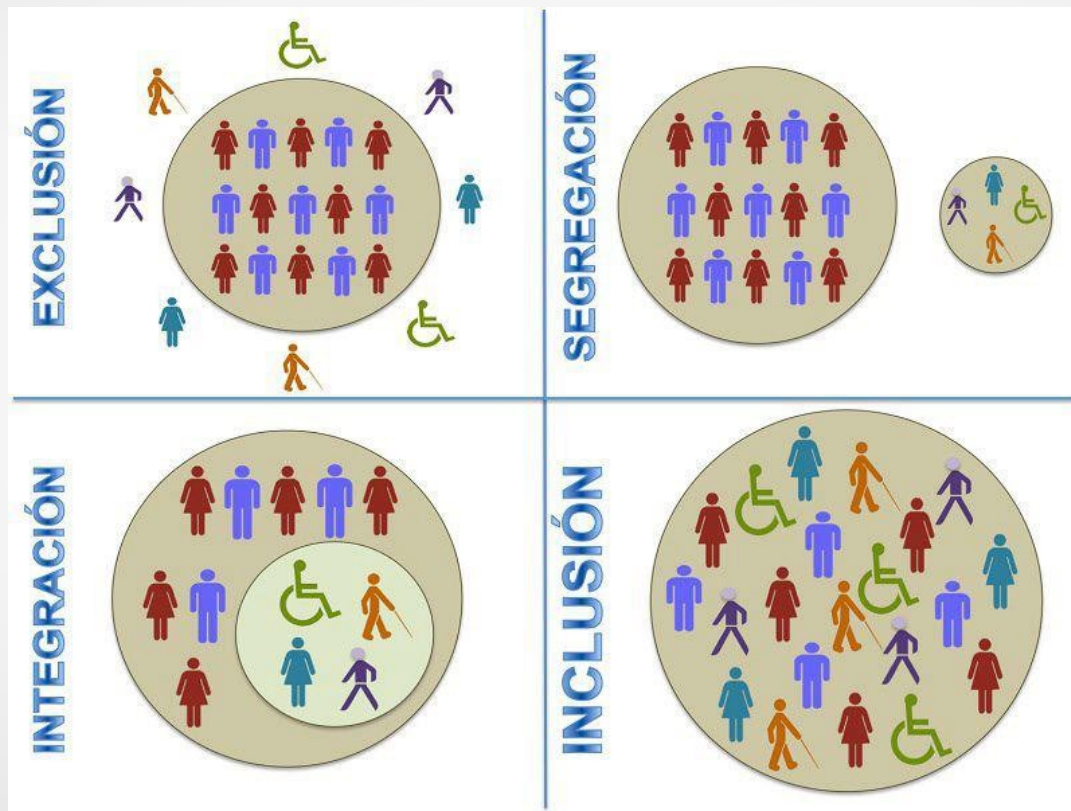
ewadom@kul
.pl

Diagnoza funkcjonalna dzieci w wieku przedszkolnym - założenia i zasady

dr hab. prof. KUL Ewa Domagala-Zyśk

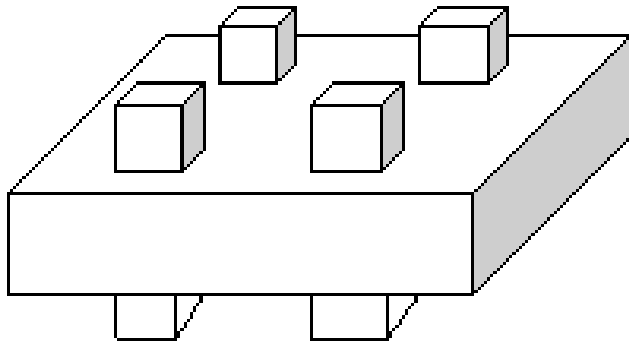

Modele edukacji uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi

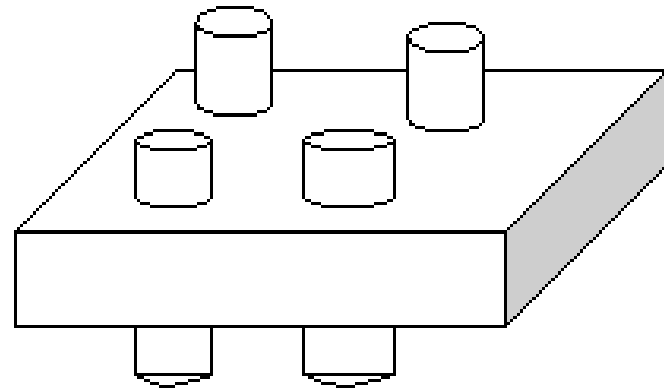
Edukacja segregacyjna

Special Education

Special child
Square pegs for square holes
Special teachers
Special schools

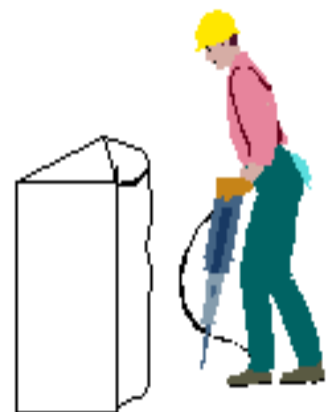
'Normal' Education

Normal child
Round pegs for round holes
Normal teachers
Normal schools

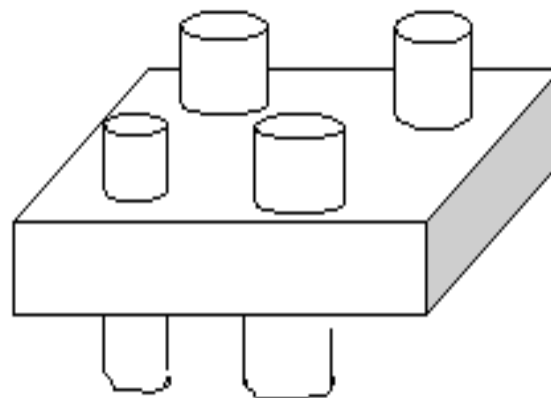
Edukacja integracyjna

Integrated Education

- Therapy
- rehabilitation

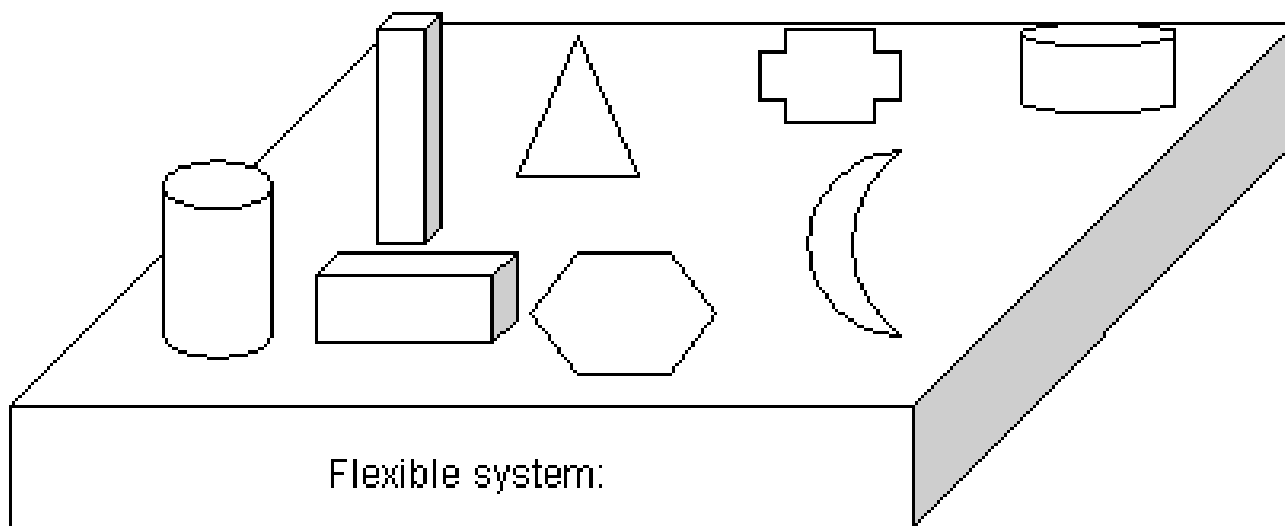
Change the child to fit the system
Make the square peg round

System stays the same
Child must adapt or fail

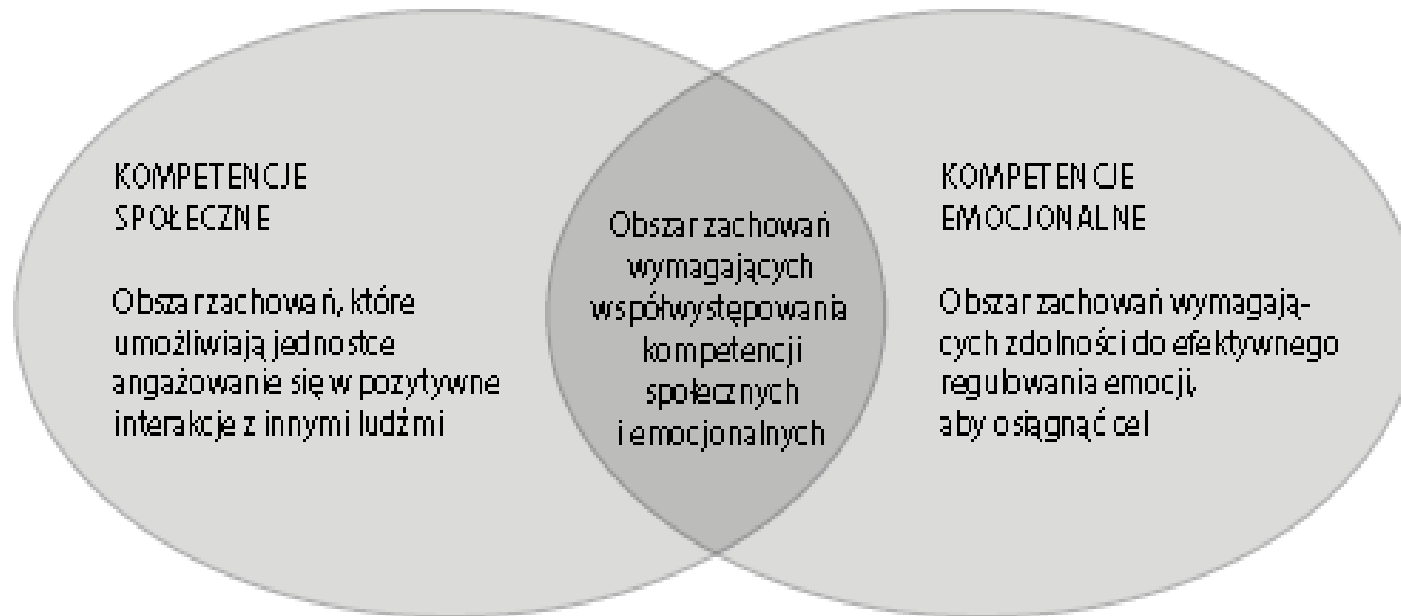
Edukacja włączająca

Inclusive Education

- Children are different
- All children can learn
- Different abilities, ethnic groups, size, age, background, gender
- Change the system to fit the child

Kompetencje emocjonalne i społeczne

Diagnoza funkcjonalna – dwa znaczenia

Diagnoza funkcjonalna może być określona:

- jako wielowymiarowy proces opisu zachowań ucznia,
- jako zbiór metod, służących gromadzeniu informacji o przyczynach trudnego zachowania (*antecedents* – A), jego charakterystyce (*behavior* – B), a także omówieniu skutków (*consequences* – C), w celu rozpoznania funkcji danego zachowania (Cooper, Heron, Heward, 2007). Program tak rozumianej funkcjonalnej oceny zachowania, występujący jako akronim ABC powinien prowadzić do zaprojektowania strategii oddziaływań terapeutycznych, mających na celu **redukcję zachowań problemowych i stymulację zachowań pożądanых.**

Diagnoza funkcjonalna jest to wielowymiarowe rozpoznanie:

- a) stanu funkcjonowania osoby w środowisku, uwzględniające opis i identyfikację źródeł jej aktualnego zachowania (w tym przejawianych zasobów i deficytów) oraz**
- b) możliwości integralnego i zrównoważonego rozwoju badanej osoby, zarówno w aspekcie aktualizacji jej potencjału rozwojowego, jak i zakresu modyfikacji środowiska, w którym funkcjonuje.**

(Domagała-Zyśk, Knopik, Oszwa 2018)

Cel diagnozy

Głównym celem diagnozy funkcjonalnej jest rozpoznanie czynników środowiskowych, warunkujących wystąpienie zachowania problemowego, opis jego przebiegu oraz konsekwencji, udzielenie uczniowi wsparcia i zastąpienie zachowania niepożądanego bardziej akceptowanym społecznie (Scott i inni, 2004).

ROZPOZNANIE – OPIS - WSPARCIE

5 założeń i 6 zasad diagnozy funkcjonalnej

Założenia diagnozy funkcjonalnej

1. Każdy uczeń jest podmiotem o indywidualnej i niepowtarzalnej strukturze psychofizycznej, co wymaga od każdego diagnosty stosowania heurystyk zamiast algorytmów postępowania;
2. Każdy uczeń posiada swoje indywidualne tempo i rytm rozwoju, które powinny być kontrolowane w ramach regularnie aktualizowanego indywidualnego profilu rozwoju

Założenia diagnozy funkcjonalnej

- 3. Uczeń przynależy do kilku grup społecznych (rodzina, grupa rówieśnicza, społeczeństwo lokalne i globalne) – naturalnej przestrzeni jego rozwoju;
- 4. Uczeń posiada potrzebę autonomii przejawiającą się m. in. chęcią pełnego uczestnictwa w każdym etapie diagnozy z możliwością regulowania jej kształtu
- 5. W procesie terapii należy uwzględnić w miarę możliwości obszary rozwojowe tak, aby zafiksowanie na obszarze problemowym nie zaburzyło naturalnej tendencji podmiotu do dokonywania transgresji we wszystkich dziedzinach życia (Kozielecki, 2007)

Zasady diagnozy funkcjonalnej

1. Diagnoza funkcjonalna nie tylko opisuje dane zachowania (najczęściej zachowania trudne), ale funkcję, jaką pełnią one dla ucznia bądź jego rodziców/opiekunów. Poszerza to pole diagnostyczne i możliwości interpretacji, ponieważ każde zachowanie umiejscowione jest w kontekście środowiska życia ucznia i odczytywane jest jako wynik interakcji zasobów i deficytów ucznia z aktualnym otoczeniem.

2. Diagnoza funkcjonalna pozwala na poznanie zasobów i deficytów ucznia w aspekcie rozwojowym - nie jest jednorazowym wydarzeniem, ale wieloetapowym procesem, z zachodzącymi cyklicznie czynnościami zbierania i reinterpretowania informacji, podejmowania działań postdiagnostycznych, ich monitorowania i ewaluacji, a w świetle analizy płynących z nich wniosków - dalszego poszerzania celów i strategii diagnostycznych.

3. Ma charakter procesualny i prognostyczny - poznanie mocnych stron i deficytów ucznia pozwala na przygotowanie indywidualnego programu działań postdiagnostycznych o charakterze ogólnorozwojowym lub terapeutycznym. Nie jest diagnozą służącą tylko selekcji uczniów czy też charakterystyce stanu ich obecnego funkcjonowania po to, żeby uczeń „miał opinię/orzeczenie”. Analiza funkcjonowania dziecka podejmowana jest zawsze w perspektywie działań rozwojowych i terapeutycznych. Diagnoza i terapia nie są więc pojęciami dychotomicznymi, ale elementami jednego procesu wspierania rozwoju i funkcjonowania dziecka - diagnozy funkcjonalnej.

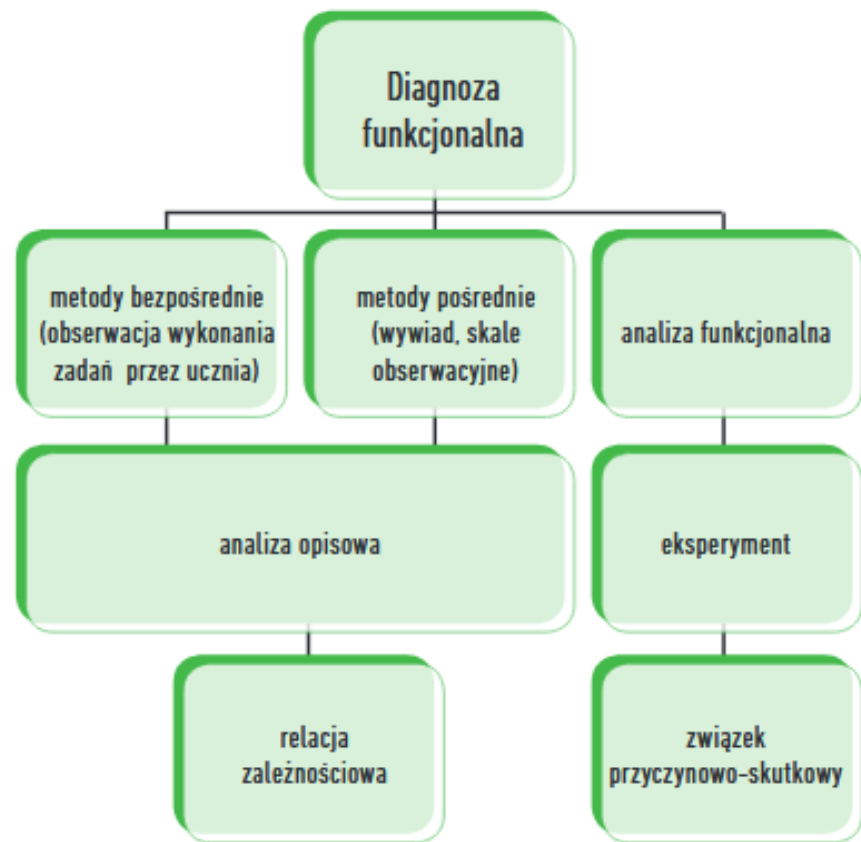
4. Jest procesem nieinwazyjnym, zazwyczaj odbywa się w naturalnym środowisku funkcjonowania dziecka (w znanej mu szkole/przedszkolu, a nie obcym budynku poradni diagnostycznej). Zakłada traktowanie ucznia jako osoby i aktywnie działającego podmiotu z poszanowaniem jego potrzeb i możliwości.

5. Jest diagnozą o charakterze wielospecjalistycznym i kompleksowym. W skład zespołu oceniającego włączeni są - oprócz specjalistów - także rodzice (opiekunowie) dziecka i jego nauczyciele (diagnoza 270 stopni) i rówieśnicy (diagnoza 360 stopni), co umożliwia zebranie wiarygodnych danych o funkcjonowaniu dziecka w naturalnych środowiskach jego życia (dom i szkoła) i skonfrontowanie ich w celu np. identyfikacji optymalnych warunków zewnętrznych do rozwoju.

6. Diagnoza funkcjonalna ma - postulowany w psychologii i pedagogice ostatnich lat (por. np. Byra, 2017) - charakter pozytywny: akcentuje możliwości i zasoby, a nie tylko deficyty, uszkodzenia czy trudności. W ten sposób przypomina diagnostom i terapeutom, że tzw. *efekt negatywności* (Knopik, 2018) polegający na zbytнім koncentrowaniu się na trudnościach ucznia, nie tylko usuwa z pola widzenia jego mocne strony, ale także opóźnia sam proces terapii (kompensacja trudności bez osadzenia w mocnych stronach ucznia jest procesem długotrwałym, obniżającym jego motywację, a także ogólny obraz siebie).

Metody w diagnozie funkcjonalnej

- 1) pośrednie – analiza wytworów, skale obserwacyjne, wywiady środowiskowe;
- 2) bezpośrednie – systematyczna i ciągła obserwacja ucznia w warunkach naturalnych oraz wykonywanie przez niego zadań diagnostycznych;
- 3) eksperymentalne – z zastosowaniem eksperymentu psychopedagogicznego i manipulacji zmiennych w celu ukazania związków przyczynowo-skutkowych między nimi

Obserwacja = diagnoza z bliska

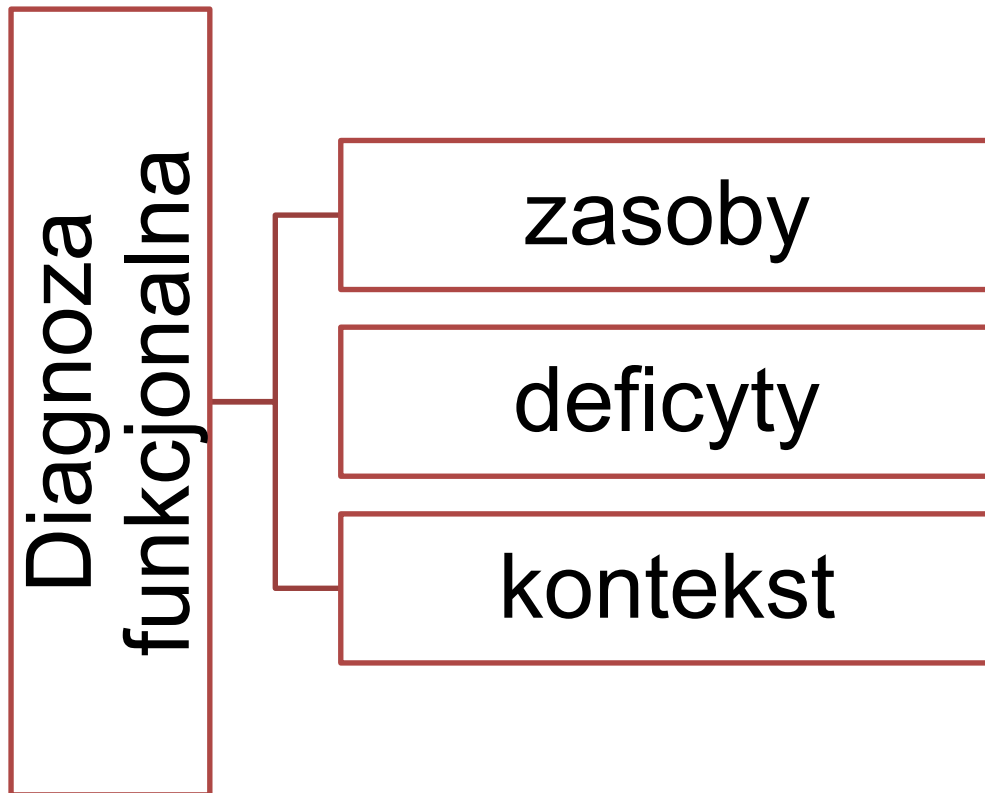
Jeśli pedagogika zechce iść drogą uitorowaną przez medycynę, musi wypracować diagnostykę wychowawczą, opartą na rozumieniu objawów. Czym gorączka, kaszel, wymioty dla lekarza, tym uśmiech, łza, rumieniec dla wychowawcy. Nie ma objawu bez znaczenia. Trzeba notować i zastanawiać się nad wszystkim, odrzucać, co przypadkowe, łączyć, co pokrewne, szukać kierujących spraw (Korczak, 1993, s. 361).

Obserwacja – spostrzeganie i opisywanie zachowania człowieka a następnie jego interpretacja (ocena i/lub wyjaśnienie).

Zalety obserwacji

- badania podłużne;
- naturalny kontekst;
- zróżnicowanie sytuacji życiowych;
- badanie zachowania, a nie deklaracji;
- konfrontacja zachowania podmiotu z zachowaniami przejawianymi przez rówieśników;
- uchwycenie dynamiki zmian;
- badanie procesów, a nie epizodów;
- wysoka trafność ekologiczna wyników obserwacji.

Przedmiot diagnozy

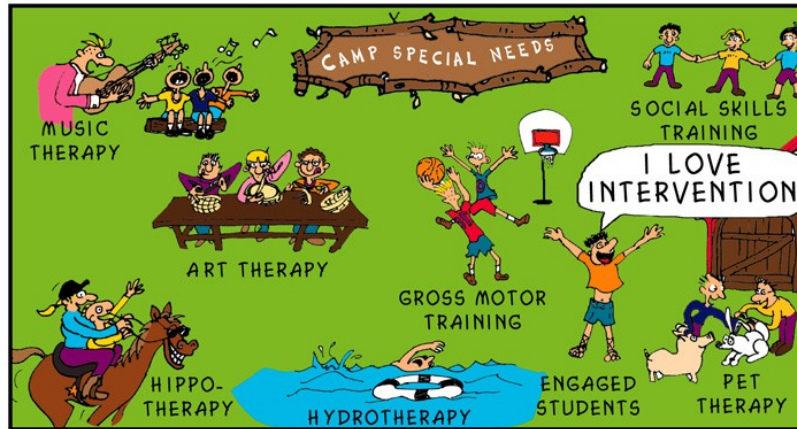

Diagnoza funkcjonalna jest:

- pozytywna - zamiast deficytów mówimy o obszarach do rozwoju, akcentujemy mocne strony badanego;
- kompleksowa – uwzględnia całokształt zachowań ucznia ze szczególnym rozpoznaniem kluczowego dla modelu TROS-KA obszaru społeczno-emocjonalnego (uwzględnienie pozostałych cech i predyspozycji ucznia, takich jak np. rozwój poznawczy, umiejętność uczenia się, stan zdrowia, itp. definiuje kontekst właściwy diagnozy i zwraca uwagę na możliwe korelacje typu: stan zdrowia – stan emocjonalny, wydolność poznawcza – relacje społeczne);

Diagnoza funkcjonalna jest:

- profilowa – opisanie poziomu rozwoju zdiagnozowanych komponentów (można wykorzystać PRES);
- rozwojowa – diagnoza ma umożliwić przygotowanie programu rozwojowego (terapeutycznego);
- prognostyczna – wynik diagnozy pozwala prognozować osiągnięcia uczniów (warto jednak pamiętać, że nie powinien być traktowany jako etykieta, która definiuje ucznia);
- nieinwazyjna – diagnoza powinna odbywać się w naturalnym środowisku ucznia, czyli przede wszystkim w szkole, a także (jeśli to możliwe) w domu (np. uczniowie z fobią szkolną).

DISABILITY LINGO GOES TO CAMP!

© 2002 MICHAEL F. GIANGRECO. ILLUSTRATION BY KEVIN RUELE
PEYTRAL PUBLICATIONS, INC. 952-949-8707 WWW.PEYTRAL.COM

Equality

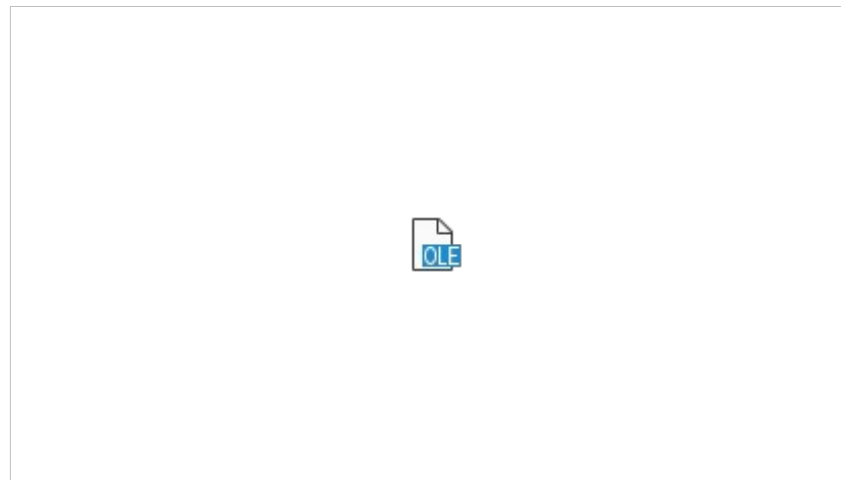
doesn't mean

Equity

Diagnoza funkcjonalna - zasady i założenia diagnozy

dr hab. Ewa Domagała-Zysk prof. KUL

Założenia diagnozy funkcjonalnej

1. Każdy uczeń jest podmiotem o indywidualnej i niepowtarzalnej strukturze psychofizycznej, co wymaga od każdego diagnosty stosowania heurystyk zamiast algorytmów postępowania;
2. Każdy uczeń posiada swoje indywidualne tempo i rytm rozwoju, które powinny być kontrolowane w ramach regularnie aktualizowanego indywidualnego profilu rozwoju

Założenia diagnozy funkcjonalnej

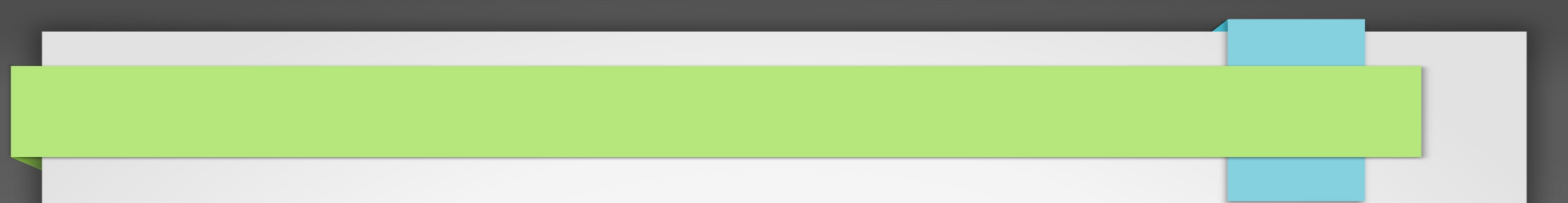
- 3. Uczeń przynależy do kilku grup społecznych (rodzina, grupa rówieśnicza, społeczeństwo lokalne i globalne) – naturalnej przestrzeni jego rozwoju;
- 4. Uczeń posiada potrzebę autonomii przejawiającą się m. in. chęcią pełnego uczestnictwa w każdym etapie diagnozy z możliwością regulowania jej kształtu
- 5. W procesie terapii należy uwzględnić w miarę możliwości obszary rozwojowe tak, aby zafiksowanie na obszarze problemowym nie zaburzyło naturalnej tendencji podmiotu do dokonywania transgresji we wszystkich dziedzinach życia (Kozielecki, 2007)

Zasady diagnozy funkcjonalnej

1. Diagnoza funkcjonalna nie tylko opisuje dane zachowania (najczęściej zachowania trudne), ale funkcję, jaką pełnią one dla ucznia bądź jego rodziców/opiekunów. Poszerza to pole diagnostyczne i możliwości interpretacji, ponieważ każde zachowanie umiejscowione jest w kontekście środowiska życia ucznia i odczytywane jest jako wynik interakcji zasobów i deficytów ucznia z aktualnym otoczeniem.

2. Diagnoza funkcjonalna pozwala na poznanie zasobów i deficytów ucznia w aspekcie rozwojowym - nie jest jednorazowym wydarzeniem, ale wieloetapowym procesem, z zachodzącymi cyklicznie czynnościami zbierania i reinterpretowania informacji, podejmowania działań postdiagnostycznych, ich monitorowania i ewaluacji, a w świetle analizy płynących z nich wniosków - dalszego poszerzania celów i strategii diagnostycznych.

3. Ma charakter procesualny i prognostyczny - poznanie mocnych stron i deficytów ucznia pozwala na przygotowanie indywidualnego programu działań postdiagnostycznych o charakterze ogólnorozwojowym lub terapeutycznym. Nie jest diagnozą służącą tylko selekcji uczniów czy też charakterystyce stanu ich obecnego funkcjonowania po to, żeby uczeń „miał opinię/orzeczenie”. Analiza funkcjonowania dziecka podejmowana jest zawsze w perspektywie działań rozwojowych i terapeutycznych. Diagnoza i terapia nie są więc pojęciami dychotomicznymi, ale elementami jednego procesu wspierania rozwoju i funkcjonowania dziecka - diagnozy funkcjonalnej.

4. Jest procesem nieinwazyjnym, zazwyczaj odbywa się w naturalnym środowisku funkcjonowania dziecka (w znanej mu szkole/przedszkolu, a nie obcym budynku poradni diagnostycznej). Zakłada traktowanie ucznia jako osoby i aktywnie działającego podmiotu z poszanowaniem jego potrzeb i możliwości.

5. Jest diagnozą o charakterze wielospecjalistycznym i kompleksowym. W skład zespołu oceniającego włączeni są - oprócz specjalistów - także rodzice (opiekunowie) dziecka i jego nauczyciele (diagnoza 270 stopni) i rówieśnicy (diagnoza 360 stopni), co umożliwia zebranie wiarygodnych danych o funkcjonowaniu dziecka w naturalnych środowiskach jego życia (dom i szkoła) i skonfrontowanie ich w celu np. identyfikacji optymalnych warunków zewnętrznych do rozwoju.

6. Diagnoza funkcjonalna ma - postulowany w psychologii i pedagogice ostatnich lat (por. np. Byra, 2017) - charakter pozytywny: akcentuje możliwości i zasoby, a nie tylko deficyty, uszkodzenia czy trudności. W ten sposób przypomina diagnostom i terapeutom, że tzw. *efekt negatywności* (Knopik, 2018) polegający na zbytнім koncentrowaniu się na trudnościach ucznia, nie tylko usuwa z pola widzenia jego mocne strony, ale także opóźnia sam proces terapii (kompensacja trudności bez osadzenia w mocnych stronach ucznia jest procesem długotrwałym, obniżającym jego motywację, a także ogólny obraz siebie).

ewadam@kul.pl

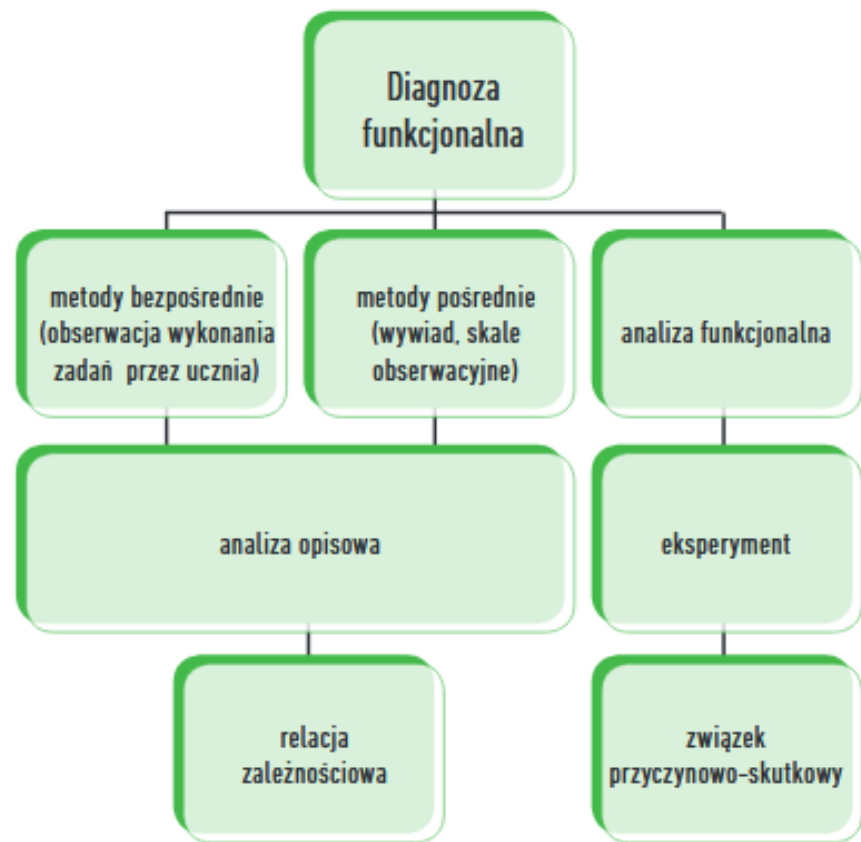
Diagnoza funkcjonalna dzieci w wieku przedszkolnym - metody

dr hab. Ewa Domagała-Zyśk prof. KUL

Metody w diagnozie funkcjonalnej

- 1) pośrednie – analiza wytworów, skale obserwacyjne, wywiady środowiskowe;
- 2) bezpośrednie – systematyczna i ciągła obserwacja ucznia w warunkach naturalnych oraz wykonywanie przez niego zadań diagnostycznych;
- 3) eksperymentalne – z zastosowaniem eksperymentu psychopedagogicznego i manipulacji zmiennych w celu ukazania związków przyczynowo-skutkowych między nimi

Obserwacja = diagnoza z bliska

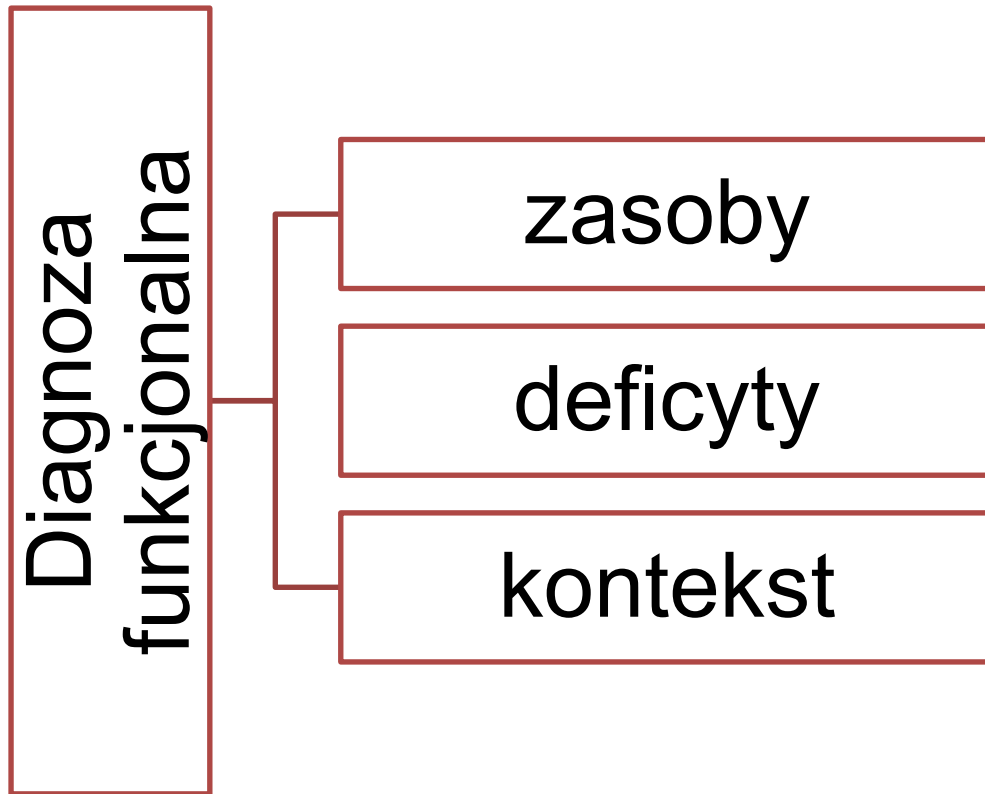
Jeśli pedagogika zechce iść drogą utorowaną przez medycynę, musi wypracować diagnostykę wychowawczą, opartą na rozumieniu objawów. Czym gorączka, kaszel, wymioty dla lekarza, tym uśmiech, łza, rumieniec dla wychowawcy. Nie ma objawu bez znaczenia. Trzeba notować i zastanawiać się nad wszystkim, odrzucać, co przypadkowe, łączyć, co pokrewne, szukać kierujących spraw (Korczak, 1993, s. 361).

Obserwacja – spostrzeganie i opisywanie zachowania człowieka a następnie jego interpretacja (ocena i/lub wyjaśnienie).

Zalety obserwacji

- badania podłużne;
- naturalny kontekst;
- zróżnicowanie sytuacji życiowych;
- badanie zachowania, a nie deklaracji;
- konfrontacja zachowania podmiotu z zachowaniami przejawianymi przez rówieśników;
- uchwycenie dynamiki zmian;
- badanie procesów, a nie epizodów;
- wysoka trafność ekologiczna wyników obserwacji.

Przedmiot diagnozy

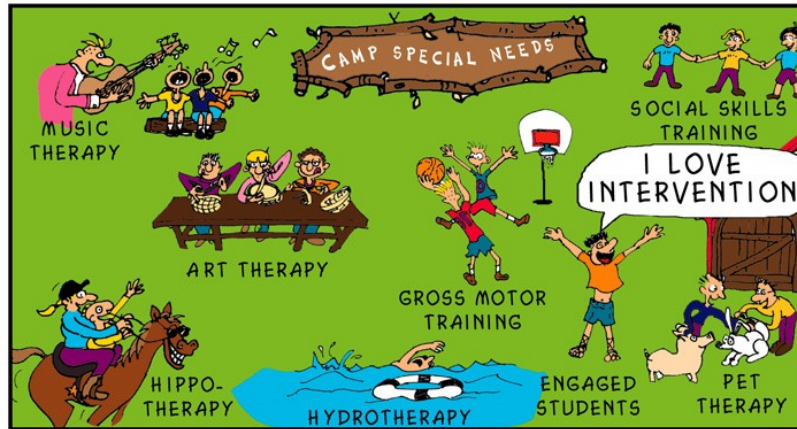

Diagnoza funkcjonalna jest:

- pozytywna - zamiast deficytów mówimy o obszarach do rozwoju, akcentujemy mocne strony badanego;
- kompleksowa – uwzględnia całokształt zachowań ucznia ze szczególnym rozpoznaniem kluczowego dla modelu TROS-KA obszaru społeczno-emocjonalnego (uwzględnienie pozostałych cech i predyspozycji ucznia, takich jak np. rozwój poznawczy, umiejętność uczenia się, stan zdrowia, itp. definiuje kontekst właściwy diagnozy i zwraca uwagę na możliwe korelacje typu: stan zdrowia – stan emocjonalny, wydolność poznawcza – relacje społeczne);

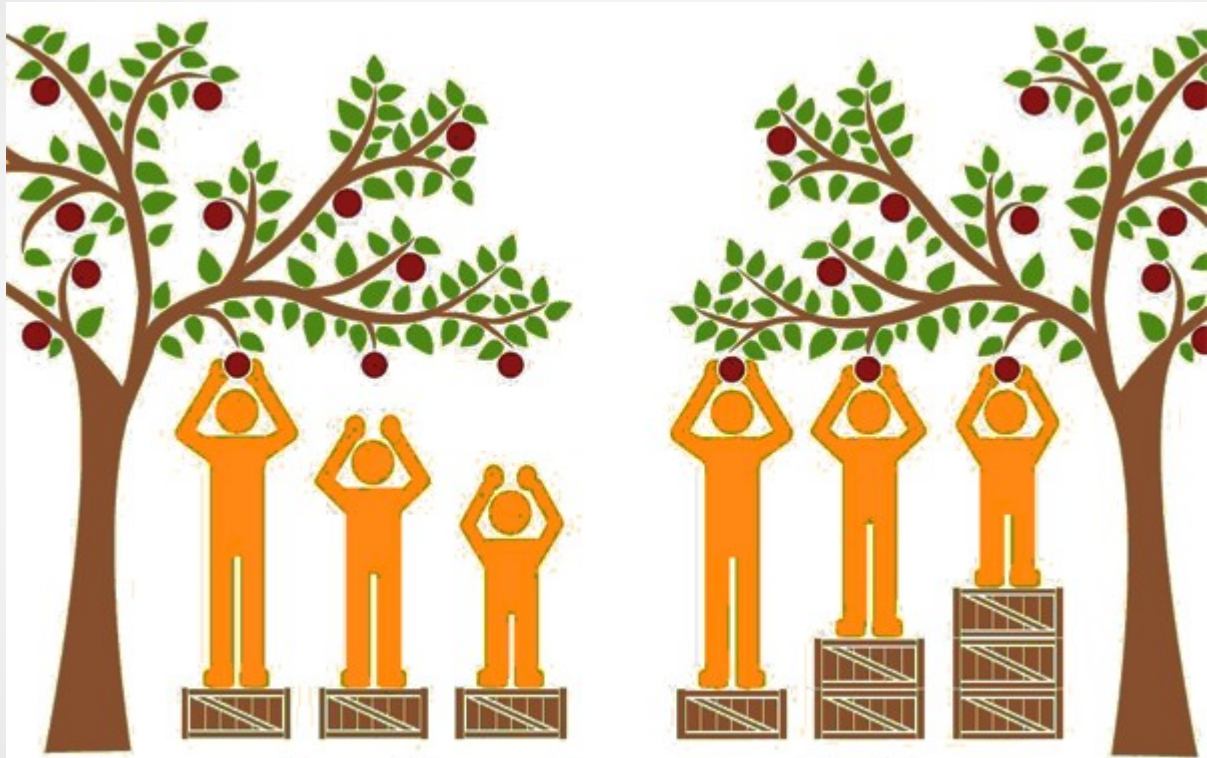
Diagnoza funkcjonalna jest:

- profilowa – opisanie poziomu rozwoju zdiagnozowanych komponentów (można wykorzystać PRES);
- rozwojowa – diagnoza ma umożliwić przygotowanie programu rozwojowego (terapeutycznego);
- prognostyczna – wynik diagnozy pozwala prognozować osiągnięcia uczniów (warto jednak pamiętać, że nie powinien być traktowany jako etykieta, która definiuje ucznia);
- nieinwazyjna – diagnoza powinna odbywać się w naturalnym środowisku ucznia, czyli przede wszystkim w szkole, a także (jeśli to możliwe) w domu (np. uczniowie z fobią szkolną).

DISABILITY LINGO GOES TO CAMP!

© 2002 MICHAEL F. GIANGRECO. ILLUSTRATION BY KEVIN RUELLE
PEYTRAL PUBLICATIONS, INC. 952-949-8707 WWW.PEYTRAL.COM

Equality

doesn't mean

Equity

MOEC TRAINING COURSE

POLAND

